

Sygn. akt VI Ga 13/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Beata Hass-Kloc

Sędziowie: SO Anna Harmata

SR del. Marta Zalewska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Joanna Stafska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Z. J. i J. J.

przeciwko: A. M.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie
V Wydziału Gospodarczego z dnia 17 października 2013 r., sygn. akt
V GC 596/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. zasądza od pozwanej A. M. na rzecz powodów Z. J. i J. J. kwotę 13.953,60 zł (trzynaście tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt trzy złote 60/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 11 stycznia 2012r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałej części oddala powództwo,

III. zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 956 zł (dziewięćset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów procesu,

2. oddala apelację w pozostałej części,

3. zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 690,51 zł (sześćset dziewięćdziesiąt złotych 51/100) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V Ga 13/14

Uzasadnienie wyroku z dnia 27.02. 2014 r.

Powodowie J. J. i Z. J. wnieśli o zasądzenie od pozwanej A. M. kwoty 24.840 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania. W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że w oparciu o łączącą strony umowę świadczyli na rzecz pozwanej usługi hotelarskie dla 15 osób oraz posiłki regeneracyjne dla 16 osób. Pozwana nie wypowiedziała umowy na piśmie i pomimo upływu terminów płatności, określonych w wystawionych przez powodów fakturach VAT, nie uiściła należności.

W sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, wydanym przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie, pozwana podniosła, że zgodnie z warunkami zamówienia zapłata miała nastąpić gotówką i w ten właśnie sposób pozwana uregulowała wszelkie zobowiązania wobec powodów, nadto powodowie nie udowodnili roszczenia. W dniu 30 listopada 2011 r. wypowiedziała umowę z zachowaniem tygodniowego terminu wypowiedzenia, zaś faktury dołączone do pozwu, których uprzednio nie otrzymała i nie zaakceptowała, nie stanowią dowodu na wykonanie usługi.

W odpowiedzi na sprzeciw powodowie zakwestionowali twierdzenia pozwanej, zaprzeczając, iż doszło do złożenia powodom wypowiedzenia umowy, bowiem wypowiedzenie w swej treści nie zawiera dowodu doręczenia go powodom, zaprzeczyli, iż miała miejsce zapłata, a pozwana nie przedłożyła dowodu wpłaty. Zażądali oryginału dokumentu wypowiedzenia, który to dokument pozwana złożyła

Sąd I instancji przeprowadził postępowanie dowodowe: dopuścił dowody z dokumentów prywatnych, m.in. z zamówienia z daty 3.11.2011r., z wypowiedzenia umowy z daty 30.11.2011r., faktur VAT, a także przesłuchał świadków zarówno strony powodowej, jak pozwanej – w drodze pomocy sądowej. Oddalił sąd wniosek powodów o przesłuchanie ich na okoliczności sporne.

Po zamknięciu rozprawy w dniu 17.10.2013r. wydał i ogłosił **wyrok**, którym zasądził solidarnie na rzecz powodów kwotę 1.500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11.01.2012r. , w pozostałej części oddalił powództwo i zasądził od powodów solidarnie koszty procesu.

W uzasadnieniu wskazał, iż w dniu 3 listopada 2011 r. strony sporu zawarły umowę, przedmiotem której było świadczenie usług hotelarskich przez powodów Z. J. i J. J., prowadzących działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej na rzecz pozwanej A. M. prowadzącej działalność gospodarczą. W umowie powodowie zobowiązali się do udostępnienia miejsc noclegowych w domkach kempingowych dla pracowników pozwanej w liczbie 15 osób oraz posiłków regeneracyjnych dla 16 osób, za wynagrodzeniem w kwocie około 11000 zł miesięcznie (w tym z tytułu noclegów 5.400 zł). Strony uzgodniły możliwość rozwiązania umowy za tygodniowym wypowiedzeniem. Zgodnie z umową zapłata należności za świadczone usługi miała nastąpić gotówką, w terminie do 10-tego dnia każdego następnego miesiąca. W trakcie świadczenia usługi strony ustaliły, że wynagrodzenie regulowane będzie na bieżąco, za poszczególne tygodnie, gotówką, przy czym ostateczna wysokość wynagrodzenia powodów zależna była od liczby pracowników pozwanej korzystających z usług. Pracownicy pozwanej korzystali z noclegów i posiłków regeneracyjnych od dnia 3 listopada do dnia 8 grudnia 2011 r. Pismem z dnia 30 listopada 2011 r. pozwana złożyła, poprzez umocowanego pełnomocnika, oświadczenie w przedmiocie wypowiedzenia umowy, a do zapłaty pozostała należność za świadczone usługi w kwocie 1.500 zł.

Sąd rejonowy dał wiarę w/w dowodom i dokonał uzasadnienia swego stanowiska w tym przedmiocie. Dokonał oceny mocy dowodowej faktur jako dokumentów wyłącznie rozliczeniowych, uzasadnił oddalenie pozostałych wniosków dowodowych, w tym z zeznań strony powodowej jako wniosku niedopuszczalnego w myśl zasad i przepisów kpc. Odsetki zasądził na podst. art. 481 § 1 kc, a koszty procesu stosunkowo rozdzielił (art. 100 kpc).

Powyższy wyrok **apelacją co do pkt II i III** zaskarżyła strona powodowa. Wnosząc o zmianę w tej części wyroku poprzez zasądzenie całości należności oraz kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroku do ponownego rozpoznania, zarzuciła sądowi I instancji:

- naruszenie przepisu art. 227 kpc poprzez oddalenie wniosku dowodowego z przesłuchania powodów;
- naruszenie przepisu art. 233 § 1 w zw. z art. 227 kpc poprzez zaniechanie przez sąd wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, w tym braku przedłożenia przez pozwaną oryginału wypowiedzenia i barku dowodu jego doręczenia powodom;
- naruszenie przepisu art. 328 § 2 kpc poprzez brak odniesienia w uzasadnieniu wyroku do oddalenia wniosków dowodowych powoda oraz braku przedłożenia oryginału wypowiedzenia;

- błędy w ustaleniach faktycznych poprzez brak odwołania się przez sąd do zasady doświadczenia życiowego, iż rozliczenia między przedsiębiorcami odbywają się bezgotówkowo, a jeśli gotówką, to za pokwitowaniem.

W **odpowiedzi na apelację** pozwana wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie kosztów procesu na swoją rzecz, dokonując interpretacji przepisów art. 233 § 1 kpc, 227 kpc oraz 328 § 2 kpc, z powołaniem orzecznictwa SN i doktryny.

Sąd okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje częściowo na uwzględnienie. Należy przyznać rację stronie skarżącej, iż w stosunkach gospodarczych między przedsiębiorcami zasadą są płatności bezgotówkowe, niemniej pomija ona istotną w sprawie okoliczność: iż strony umowy umówiły się na formę zapłaty gotówką. Wynika to jednoznacznie z treści dokumentu zlecenia z daty 3.11.2011r. W konsekwencji strona pozwana mogła na zasadzie art. 6 kc dowodzić w procesie faktu zapłaty jako podstawy wygaśnięcia swego zobowiązania wszelkimi środkami dowodowymi, w tym zeznaniami świadków. Zdaniem jednak sądu odwoławczego materiał dowodowy zaofiarowany przez pozwaną w tym przedmiocie nie pozwolił zgodnie z zasadami art. 233 § 1 kpc ustalić, iż po pierwsze pozwana zapłaciła kwotę za okres trwającej między stronami umowy, tj. do dnia 7.12.2011r., a po drugie, iż do zapłaty pozostała kwota 1.500 zł. Wbrew stanowisku sądu I instancji, wskazanym w uzasadnieniu jego wyroku, powodowie udowodnili wierzytelność należną im za okres wiążącej i wykonanej przez siebie umowy: 3.11.2011r. – 7.12.2011r.; to pozwana nie udowodniła wbrew treści art. 6 kc, że należność tą spełniła ponad kwotę 1500 zł. Świadek strony pozwanej, jej pracownik i jednocześnie pełnomocnik, K. G., który, jak zeznał, dokonywał płatności gotówką na ręce powoda, jak i powódki, nie wskazał, jakie konkretnie kwoty były płacone oraz ile w sumie zostało zapłacone. Brak w sprawie jakiegokolwiek rozliczenia stron, co w sytuacji płatności częściowych oraz bieżącego podzielnego rozliczania się stron za część świadczenia niepieniężnego kłóci się z zasadami doświadczenia życiowego. Jedyнным dowodem zapłaty były zeznania jego i drugiego pracownika J. S., iż do zapłaty pozostała: wg powodów kwota 1.500 zł, zaś wg nich: kwota ok. 400 – 600 zł. Nie przedstawili jednak, jak również strona pozwana w pismach procesowych zasady wyliczenia tej kwoty, a sąd bez jakichkolwiek innych obiektywnych i jednoznacznych dowodów przyjął na tej podstawie, iż skoro do zapłaty pozostała kwota 1.500 zł, to pozostałą należność pozwana zapłaciła. Rację należy przyznać stronie apelującej, iż starannie działający przedsiębiorca, który czyni wyłom w zasadzie rozliczeń bezgotówkowych między przedsiębiorcami, decydując się na płatność gotówką, nie dość, że jest zobowiązany zgodnie z zasadami starannie prowadzonej księgowości wystawić dokument kw w kasie na pobraną gotówkę, ale przede wszystkim postarać się o pokwitowania zapłaty w myśl art. 462 i 463 kc. Żadne takie dokumenty nie zostały przedłożone jako dowody w sprawie, co czyni niewiarygodnymi nieprecyzyjne zeznania świadków strony pozwanej na fakt dokonywanych zapłat. Nie przekonują zeznania św. K. G. również i z tego powodu, gdy fakt braku zapłaty pozostałej kwoty tłumaczy brakiem faktury. Jeżeli bowiem płacił on z dołu w okresie cotygodniowym, a tak wynika z jego zeznań, to dlaczego wówczas do dokonywania takich płatności nie przeszkadzał mu brak faktury VAT? Taka faktura została wystawiona przez powodów dopiero 31.12.2011r., co odpowiada okresowi rozliczeniowemu, przyjętemu przez strony w umowie.

W pozostałej części zarzuty apelacji nie zasługiwały na uwzględnienie. Dotyczy to prawidłowych ustaleń sądu rejonowego, w tym również w oparciu o domniemania faktyczne, odnośnie okoliczności złożonego stronie powodowej przez stronę pozwaną wypowiedzenia, który to oryginał dokumentu, wbrew zarzutowi strony skarżącej, został przedłożony do akt sprawy, przed rozprawą. Na tym etapie procesu powodowie mogli i powinni z zasada prekluzji procesowej, po zapoznaniu się z nim, przedstawić twierdzenia świadczące o jego sfałszowaniu. Tymczasem takie twierdzenie pojawiło się dopiero w treści apelacji, co skutkowało jego pominięciem w myśl art. 381 kpc. Zważyż bowiem należy, iż podniesienie przez stronę zarzutu sfałszowania dokumentu otwierało konieczność podjęcia przez stronę przeciwną określonej inicjatywy dowodowej w myśl art. 253 zd.2 kpc, zatem taki zarzut jako objęty prekluzją procesową nie wywołał skutków prawnych. Sąd okręgowy nie dopatrywał się w treści uzasadnienia wyroku sądu I instancji żadnych uchybień w zakresie naruszenia zasad sporządzenia uzasadnienia wyroku po myśli art. 328 § 1 kpc. Sąd rejonowy prawidłowo wyjaśnił, dlaczego oddalił wniosek dowodowy z zeznań tylko jednej strony, a sąd odwoławczy to stanowisko w pełni podziela, wzmacniając argumentację dodatkowo orzecznictwem SN w tym przedmiocie (II CKN 672/00, I CSK 263/08, IV CKN 174/01). Wbrew zarzutom apelacji sąd rejonowy dokonał

wyczerpującej oceny wiarygodności dowodów zgromadzonych w sprawie, w tym dowodu z oryginału wypowiedzenia z dnia 30.11.2011r. Złożenie stronie powodowej tegoż pisemnego wypowiedzenia nie musiało, wbrew stanowisku strony apelującej, zostać dokonane w formie pisemnej, za pisemnym potwierdzeniem tego faktu, gdyż nie wynika to z żadnych przepisów prawa, ani zwyczaju między przedsiębiorcami. Prawidłowo zatem sąd rejonowy ustalił i wywiódł na tej podstawie, iż do skutecznego wypowiedzenia umowy doszło z dniem 7.12.2011r. Za ten okres wiążącej strony i wykonanej przez powodów umowy należy się powodom zapłata. Sąd II instancji wyliczył tę należność w oparciu o treść umowy stron oraz faktury VAT nr (...) w następujący sposób: noclegi za pierwszy okres rozliczeniowy 3.11.2011r. – 3.12.2011r. : 5832 zł, za posiłki w powyższym okresie : 6048 zł, posiłki wydane przez powodów za pozostały, kolejny okres wiążącej strony umowy : 4.12. – 7.12.11r.: 1.200 zł oraz noclegi za analogiczny okres odpowiednio: 777,60 zł; wszystkie kwoty brutto, jako że pozwana nie kwestionowała tej okoliczności w procesie. W tym zakresie zatem sąd odwoławczy powództwo uwzględnił, oddalając apelację co do żądania zasądzenia kwoty ponad należność wyżej wskazaną (art. 386 § 1 i art. 385 kpc). Z uwagi na trudność redakcyjną zmienianego wedle nakazu art. 378 § 1 kpc w istocie jedynie pkt II i III wyroku, sąd okręgowy na nowo orzekł o całości żądania pozwu, zwłaszcza, że wbrew treści petitum pozwu, sąd rejonowy orzekł o solidarnej zapłacie na rzecz powodów, co pozostawało nadto w sprzeczności z treścią art. 369 kc.

Tym samym sąd zmieniając częściowo wyrok sądu I instancji, na nowo orzekł też o kosztach postępowania w tej instancji na mocy art.100 kpc, rozdzielając je stosunkowo do stopnia wygranej powoda : 56 % oraz pozwanego: 44 %. Na koszty w I instancji po stronie powodów złożyły się: opłata od pozwu 1242 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł oraz wynagrodzenie minimalne adwokackie 2400 zł; po stronie pozwanej: opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł oraz wynagrodzenie minimalne adwokackie 2400 zł. Po wzajemnej kompensacie dało to koszty należne powodom w wysokości, jak w pkt III wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego sąd orzekł na mocy art. 108 kpc w zw. z art. 100 kpc, rozdzielając stosunkowo te koszty w następujący sposób: po stronie powoda złożyły się koszty: opłata od apelacji 1167 zł oraz wynagrodzenie adwokackie w II instancji 1200 zł, przy czym wygrana apelujących w tej instancji to 53 %; po stronie pozwanej: wynagrodzenie adwokackie 1200 zł, przy czym wygrana strony składającej odpowiedź na apelację 47 %. Po wzajemnej kompensacie dało to koszty należne powodom w wysokości, jak w pkt 3 wyroku.